

Fælles ansøgning om dispensation for valg af statsgaranti for budgetåret 2024

Sagsnummer: 24/23510

Sagen afgøres i: Byrådet

Resumé

Udkast til dispensationsansøgning til Indenrigsministeriet er udarbejdet med henblik på, at Syddjurs Kommune, sammen med 15 andre kommuner, får dispensation til at vælge selvbudgettering for budgetåret 2024.

Sagen fremsendes til godkendelse i Byrådet via Økonomiudvalget.

Sagsfremstilling

Som det følger af bilag 1 har Administrationen sammen med 15 andre kommuner forberedt et udkast til en fælles ansøgning til Indenrigsministeriet om dispensation til at overgå til selvbudgettering for 2024. Baggrunden for dispensationsansøgningen er de markante opjusteringer af udskrivningsgrundlaget på i alt 51,2 mio. kr. siden udmeldingen af statsgarantien for 2024.

Syddjurs Kommune valgte for 2024 statsgaranti med forventning om lavere skattegrundlag og lavere befolkningstal ved valg af selvbudgettering. Begge forhold er indtruffet med 431 indbyggere færre end det statsgaranterede folketal og skønnet cirka 14 mio. kr. mindre i skatteprovenu i 2024, hvis der var valgt selvbudgettering.

Det har imidlertid vist sig, at Statens skøn for den økonomiske vækst i 2024, som det blev vurderet i efteråret 2023, var meget lavt i forhold til de skøn, der nu foreligger for 2024 for landets kommuner som helhed. Det betyder, at de 16 kommuner, som har valgt statsgarantien for budgetåret 2024, ud fra beregninger fra konsulentfirmaet Dataprocés i bilag 2, har udsigt til en negativ efterregulering i 2027 på samlet 859,5 mio. kr. For Syddjurs Kommunes vedkommende kan der blive tale om en modregning i bloktilskuddet i 2027 på 79,2 mio. kr., hvis de nuværende vækstskøn realiseres.

Normalt vælges statsgaranti for at opnå budgetsikkerhed. Statens markante undervurdering af vækstskønnet i statsgarantien har imidlertid medført økonomisk usikkerhed for de kommuner, der har valgt statsgarantien.

Den store stigning i skattegrundlaget i landets kommuner vil få betydning for den efterregulering, der sker i 2027 for de kommuner, der har selvbudgetteret. Hvis der bliver mulighed for at vælge om for de 16 kommuner, vil det give disse kommuner mulighed for at få øget udligning af beskatningsgrundlag. Denne effekt vil medføre en indtægt, der kan bidrage til delvist at finansiere den store modregning i bloktilskuddet. Effekterne er nærmere beskrevet i bilag 3, udarbejdet af konsulentfirmaet Dataprocés.

Effekten i bilag 3 er dog ikke beregnet konkret ud fra skattedata og befolkningsdata fra Syddjurs Kommune. Gevinsten for Syddjurs Kommune ved at kunne vælge selvbudgettering i 2024 afhænger af den faktiske udvikling i 2024 i Syddjurs Kommune og landets øvrige kommuner – og er derfor behæftet med en del usikkerhed. Administrationens analyser viser, at gevinsten ved at kunne vælge om, udgør mellem 30 og 40 mio. kr., hvilket reducerer tabet ved modregningen i bloktilskuddet i 2027.

Såfremt der gives dispensation til at vælge om, vil de 16 kommuner samlet set få reduceret deres tab. De øvrige 82 kommuner vil samlet set opleve, at deres ikke-budgetterede gevinst bliver reduceret tilsvarende. Det vil i store træk modvirke problemet med det statslige fejlskøn i forbindelse med udmeldingen af statsgarantien for 2024.

Adgangen til at vælge om vil i givet fald skulle gives ved en lovændring i lighed med i 2020, hvor fire kommuner fik dispensation til at ændre deres valg fra selvbudgettering til det statsgaranterede udskrivningsgrundlag med baggrund i, at Covid-19 havde medført væsentlige ændringer i vækstskønnet.

For at understøtte den efterfølgende politiske proces er der udarbejdet en spørgsmål/svar-guide med relevante spørgsmål og svar i forhold til emnet. Denne er vedlagt i bilag 4.

Vurdering

Administrationen vurderer, at Kommunernes Landsforening (KL) og Staten ved forskellige lejligheder har tilkendegivet, at der er en forståelse for, at der med den store reduktion af bloktilskuddet i 2027 er skabt en situation, der ikke er hensigtsmæssig i forbindelse med kommunernes valg mellem statsgaranti og selvbudgettering i 2024.

Det er dog vanskeligt for Administrationen at vurdere, hvordan Staten eventuelt vil prøve at afhjælpe den opståede situation. Administrationen vurderer derfor ikke, at der på nuværende tidspunkt kan planlægges med et forventet reduceret tab i den videre budgetlægning.

For så vidt angår Syddjurs Kommune vurderer Administrationen, at mulighed for omvalg til selvbudgettering vil mindske tabet i 2027 med 30 – 40 mio. kr.

Økonomi og organisatoriske konsekvenser

Der vil ikke være bevillingsmæssige konsekvenser for 2024. En eventuel imødekommelse af ansøgningen vil få betydning for indtægterne fra tilskud og udligning i 2027.

Videre proces

Udkastet til dispensationsansøgningen bliver behandlet parallelt i de 16 kommuners Økonomiudvalg og Byråd. Denne proces forventes afsluttet ultimo august, hvorefter ansøgningen sendes til Indenrigsministeriet.

Der vedlægges som bilag et orienteringsbrev til KL om kommunernes ansøgning.

Det må forventes, at en lovgivningsproces forbundet med en eventuel dispensation først vil være afsluttet efter budgetvedtagelsen.

Lovgrundlag

Muligheden for omvalg vil kræve vedtagelse af et lovgrundlag i Folketinget.

Indstilling

Kommunaldirektøren indstiller til Byrådet via Økonomiudvalget at godkende fælles dispensationsansøgning til Indenrigsministeriet, vedlagt i bilag 1.

BILAG

1 - 6364595	Åben	Fælles ansøgning om dispensation til at overgå til selvbudgettering for 2024	(247343/24)	(H)
2 - 6362865	Åben	De 16 kommuners forventede likviditetstab i 2027	(245709/24)	(H)
3 - 6362866	Åben	Rapport fra Dataproces	(245710/24)	(H)
4 - 6364601	Åben	FAQ vedrørende statsgaranti og selvbudgettering for 2024	(247349/24)	(H)
5 - 6364205	Åben	Orienteringsbrev til KL	(246975/24)	(H)

Fælles ansøgning om dispensation til at overgå til selvbudgettering for 2024

I forbindelse med budgetlægningen for 2024 har 16 kommuner valgt det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2024. Valget af statsgaranti var baseret på ønsket om budgetsikkerhed på indtægtssiden, idet kommunerne har som sin væsentligste opgave at sikre stabil drift uden at skulle basere denne på en vanskelig forudsigelig udvikling i den samlede samfundsøkonomi.

Imidlertid er denne sikkerhed forvandlet til usikkerhed på baggrund af statens markante opjusteringer af udskrivningsgrundlaget med samlet 51,2 mia. kr. siden juni 2023, hvor det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2024 blev fastsat. Samtidig har et meget stort antal kommuner valgt selvbudgettering for 2024 og dette betyder, at der ved den endelige opgørelse af budgetåret 2024 vil være udsigt til en voldsom efterregulering af kommunernes bloktilskud i 2027.

Efterreguleringen skal sikre at kommunernes samlede økonomiske ramme for 2024 overholdes i overensstemmelse med Økonomiaftalen for 2024. Dette vil ske for kommunerne under ét og dermed også ramme de kommuner, der har valgt det statsgaranterede udskrivningsgrundlag. Disse kommuner har imidlertid ikke opnået fordelene ved de markante opjusteringer i udskrivningsgrundlaget og har derfor ikke en gevinst at betale efterreguleringen med.

Indenrigsministeren har tidligere givet udtryk for bekymring over det store antal kommuner, der har valgt at selvbudgettere for 2024. Således udtaler ministeren til NB Økonomi d. 12. januar 2024 at *"Det kan selvfølgelig godt bekymre, at så stort et antal kommuner ved budgetlægningen for 2024 har fravalgt en statsgaranti for indtægtsgrundlaget. Det betyder, at kommunerne individuelt og kollektivt har påtaget sig en risiko for konsekvenserne af en efterregulering, som på nuværende tidspunkt ikke kan forudsiges."*

Formålet med statsgarantien er som nævnt at give kommunerne sikkerhed for indtægtsgrundlaget. Med statens markante undervurdering af vækstsikket i statsgarantien for 2024 er systemet reelt brudt sammen, og de kommuner, som har valgt statsgarantien er blevet skubbet ud i økonomisk usikkerhed.

Konsulentfirmaet Dataproces har på vegne af de 16 kommuner lavet en beregning af det ekstraordinære tab, som kommunerne har udsigt til ved efterreguleringen af bloktilskuddet i 2027. Denne beregning er vedlagt i "Bilag 1 - de 16 kommuners forventede likviditetstab i 2027".

Bilag 1 viser, at de 16 kommuner har udsigt til at blive efterreguleret med 859,5 mio. kr. svarende til i gennemsnit 1.794 kr. pr. indbygger. Det vil i givet fald være en efterregulering uden historisk sidestykke og vil sætte likviditeten for de 16 kommuner under voldsomt pres. Det vil for mange af kommunerne betyde store besparelser på velfærdsområder og/eller risiko for at kommunerne kan blive sat under administration i 2027.

Derfor ansøger vi 16 kommuner om, via en lovændring, at få adgang til at foretage et omvalg fra det statsgaranterede udskrivningsgrundlag til selvbudgettering for budgetåret 2024.

Der er tidligere givet dispensation til at vælge om. I 2020 fik 4 kommuner via en lovændring dispensation til at "vælge om" fra selvbudgettering til statsgaranti (Lov nr. 2052 af 19/12/2020). De økonomiske

konsekvenser for de 16 kommuner i 2024 er markant større end den udfordring de 4 kommuner stod over for i 2020.

Såfremt der gives dispensation til at vælge om, vil de 16 kommuner samlet set få reduceret deres tab betragteligt. Dette er nærmere beskrevet i ansøgningens bilag 2, som viser hvordan situationen vil være for de 16 kommuner hvis de får lov til at vælge om til selvbudgettering.

Vi beder derfor om, at Indenrigsministeren på baggrund af denne ansøgning igangsætter det lovforberedende arbejde, således at lovændringen kan få virkning i indeværende år.

På vegne af de 16 kommuner

Søren Smalbro (V) Borgmester, Hjørring Kommune	Birgit S. Hansen (A) Borgmester, Frederikshavn Kommune
Anders Wolf Andresen (F) Borgmester, Hvidovre kommune	Erik Flyvholm (V) Borgmester, Lemvig Kommune
Frank Jensen (B) Borgmester, Fanø Kommune	Bent Hansen (V) Borgmester, Gribskov Kommune
Peter Hansted (A) Borgmester, Ærø Kommune	Michael Stegger Jensen (A) Borgmester, Syddjurs Kommune
Kirsten Jensen (A) Borgmester, Hillerød Kommune	Thomas Lykke Pedersen (A) Borgmester, Fredensborg Kommune
Kenneth Gøtterup (C) Borgmester, Dragør Kommune	Kasper Damsgaard (A) Borgmester, Glostrup Kommune
Jørgen Popp Petersen (S) Borgmester, Tønder Kommune	Tonni Hansen (F) Borgmester, Langeland Kommune
Tobias Birch Johansen (V) Borgmester, Læsø Kommune	Marcel Meijer (A) Borgmester, Samsø Kommune

Bilag 1 - De 16 kommuners forventede likviditetstab i 2027

Oversigt med de enkelte kommuners forventede reduktion af bloktilskuddet i 2027 som følge af valget af det statsgaranterede udskrivningsgrundlag i budgetåret 2024.

Kommune	Reduktion af bloktilskud i 2027 i mio. kr.	Beløb pr. borger i 1.000 kr.
Dragør Kommune	-26.277	-1.804
Fanø Kommune	-6.067	-1.807
Fredensborg Kommune	-75.597	-1.800
Frederikshavn Kommune	-104.460	-1.789
Glostrup Kommune	-42.601	-1.801
Gribskov Kommune	-75.175	-1.793
Hillerød Kommune	-97.402	-1.790
Hjørring Kommune	-113.533	-1.787
Hvidovre Kommune	-96.184	-1.789
Langeland Kommune	-22.126	-1.805
Lemvig Kommune	-34.469	-1.804
Læsø Kommune	-3.180	-1.808
Samsø Kommune	-6.677	-1.808
Syddjurs Kommune	-79.169	-1.796
Tønder Kommune	-65.794	-1.795
Ærø Kommune	-10.766	-1.806
Sum	-859.477	-1.794 (vægtet gns.)

* Beregnet på baggrund af det samlede folketal i de 16 kommuner

Til KL`s formandskab

Kopi til KL`s direktion

Orienteringsbrev til KL om dispensationsansøgning til at vælge selvbudgettering for 2024

I forbindelse med budgetlægningen for 2024 har 16 kommuner valgt det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2024. Det drejer sig om Hjørring, Frederikshavn, Lemvig, Langeland, Glostrup, Tønder, Syddjurs, Fredensborg, Læsø, Hillerød, Ærø, Samsø, Fanø, Gribskov, Hvidovre og Dragør kommuner.

Siden det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2024 blev fastsat i juni 2023 er der sket en markant opjustering af udskrivningsgrundlaget med samlet 51,2 mia. kr. på landsplan. Dette har medført, at vi 16 kommuner har udsigt til at blive ramt af en uden fortilfælde negativ efterregulering af bloktilskuddet i 2027 på i alt cirka 860 mio. kr., hvis de nuværende vækstskøn realiseres.

En efterregulering i den størrelsesorden vil sætte likviditeten under voldsomt pres i vores kommuner. Det vil for mange af kommunerne betyde store besparelser på velfærdsområder og/eller risiko for at kommunerne kan blive sat under administration i 2027.

Derfor er vi 16 kommuner i fællesskab blevet enige om at indsende en dispensationsansøgning til Indenrigsministeren, med henblik på at kunne vælge om til selvbudgettering for budgetåret 2024 for at reducere tabet betragteligt.

På et borgmestermøde 12. august blev det aftalt, at vi vil orientere KL forud for at den politiske behandling af ansøgningen begynder i kommunerne.

Vedlagt dette brev er det samlede sagsmateriale, som i løbet af denne uge udsendes til politisk behandling i kommunernes Økonomiudvalg.

Med venlig hilsen

På vegne af de 16 kommuner

Søren Smalbro (V)
Borgmester, Hjørring Kommune

Leif Johannes Jensen
Kommunaldirektør, Hjørring Kommune

Bilag 4 - FAQ vedrørende statsgaranti og selvbudgettering for 2024

1. Hvorfor er der opstået et problem i 2024?

Der er sket et historisk stort fejlskøn med en undervurdering på 51 mia. kr. i det statsgaranterede udskrivningsgrundlag i forhold til den faktiske udvikling i 2024.

Historisk mange kommuner (82) har valgt at selvbudgettere for 2024, og de får dermed andel i det markant større faktiske udskrivningsgrundlag i 2024.

Den store gevinst, som de 82 kommuner opnår, bliver modregnet i bloktilskuddet for alle kommuner i 2027, så den samlede kommunale økonomi for 2024 overholder ØA2024. De 16 kommuner, som ud fra et ønske om budgetsikkerhed har valgt statsgarantien i 2024, bliver også modregnet i bloktilskuddet, selv om de ikke opnår en gevinst, og de ender således med et historisk stort tab på 859,5 mio. kr. svarende til i gennemsnit 1.794 kr. pr. indbygger.

2. Hvordan kan problemet løses?

Der kan gives dispensation til, at de 16 kommuner kan vælge om og vælge at selvbudgettere for 2024. Derved får de andel i væksten i udskrivningsgrundlaget, som kan medfinansiere deres modregning i bloktilskuddet i 2027.

3. Har man før givet dispensation?

I 2020 fik 4 kommuner via en lovændring dispensation til at "vælge om" fra selvbudgettering til statsgaranti (Lov nr. 2052 af 19/12/2020). Lovforslaget blev udarbejdet med baggrund i en indstilling fra Kommunernes Landsforening.

De økonomiske konsekvenser for de 16 kommuner i 2024 er markant større end den udfordring de 4 kommuner stod over for i 2020.

4. Kunne kommunerne have ageret anderledes i valget mellem statsgaranti og selvbudgettering?

På tidspunktet for valg mellem statsgarantien eller selvbudgettering for 2024 var langt den største del af opjusteringen af udskrivningsgrundlaget ikke kendt og kommunerne valgte derfor den budgetsikkerhed, der ligger i valget af statsgarantien. Den største del af opjusteringen er således sket efter budgetvedtagelsen og kommunerne har ikke haft mulighed for at kunne forudse denne ekstraordinære udvikling på samme måde som staten heller ikke kunne det.

STATSGARANTI ELLER SELVBUDGETTERING?

Introduktion

For 2024 har 82 kommuner valgt at selvbudgettere, mens 16 kommuner valgte statsgarantien 2024.

Denne rapport skitserer effekten, hvis disse 16 kommuner får mulighed for at gøre valget om, herunder hvilken udvikling der skal ske på landsplan, for at valget om at selvbudgettere frem for at vælge statsgarantien har en negativ effekt.

Rapporten tager udgangspunkt i budgettal med undtagelse af udviklingen i udskrivningsgrundlaget på landsplan, hvor der tages afsæt i Økonomisk Redegørelses seneste skøn fra maj 2024 på 1.280.900.000 kr. mod det statsgaranterede grundlag på 1.229.688.112 kr. Vækst i udskrivningsgrundlaget er derved på 51.211.888 kr.

Ved spørgsmål kan der rettes henvendelse til:

- Afdelingschef Kasper Lund Nødgaard
KN@dataproc.es.dk
25 55 19 18
- KØS-teamet
udligning@dataproc.es.dk

Sammenfatning

1. Opdateret grundlag for selvbudgettering

- I. Udskrivningsgrundlaget if. Økonomisk Redegørelse maj 2024
- II. Blocktilskudseffekt

2. Følsomhed ved valget om selvbudgettering

- I. Udvikling i udskrivningsgrundlag
- II. Udvikling i folketallet
- III. Efterregulering

Sammenfatning

Bilag: Introduktion til selvbudgettering

- I. Efterregulering
- II. Faktorer, der spiller ind på selvbudgettering
- III. Overvejelser vedrørende selvbudgettering

SAMMENFATNING

Hvordan vil det se ud for de 16 kommuner, der valgte statsgarantien som budgetgrundlag, såfremt de fik lov at omgøre dette valg?

Overordnet set forventes det, at de 16 kommuner vil opleve en positiv effekt, såfremt de fik lov til at omgøre valget og dermed selvbudgettere for budget 2024.

- Dette er med udgangspunkt i det forventede underskrivningsgrundlag jf. Økonomisk Redegørelse fra maj 2024

Årsagen er bl.a. den balanceregulering, der sker i 2027, som forventes at medføre en positiv difference for kommunernes samlede finansiering.

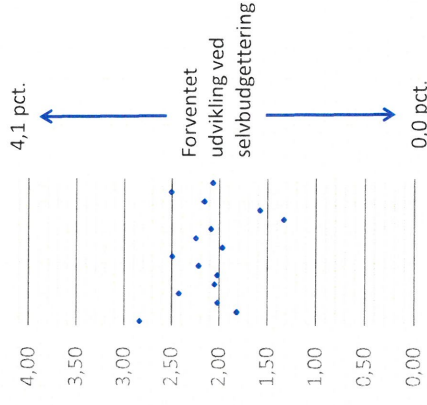
- Der forventes en omfordeling mellem landets kommuner for nuværende på **10,7 mia. kr.**
- Såfremt de 16 kommuner får lov til at omgøre valget, bliver de en del af denne omfordeling
- Ellers skal de blot bidrage til denne omfordeling uden at modtage en andel af landsvæksten på 4,16 pct., som er forekommet siden statsgarantien for tilskudsår 2024 udkom
- Alle 16 kommuner vil stå over for en positiv efterregulering på mellem 1,3 og 2,8 pct. set ift. deres statsgaranterede grundlag

Den vigtigste faktor

Udskrivningsgrundlaget er jf. Økonomisk Redegørelse fra maj 2024 tiltaget med 4,16 pct. ift. statsgarantien 2024.

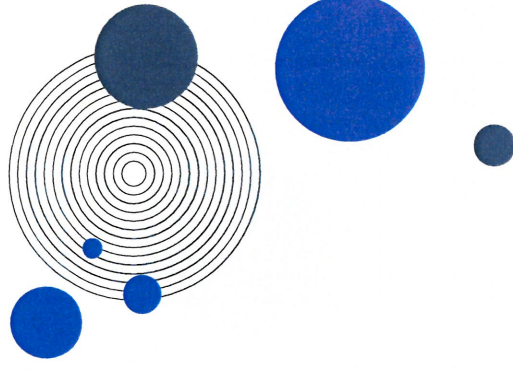
Da de 16 kommuner valgte statsgarantien, ligger efterreguleringen herfor på 0,0 pct.

Hvis kommunerne får lov at selvbudgettere, så vil den positive udvikling på landsplan også kunne mærkes i kommunerne. De forventede stigninger kan ses mere præcist på side 7.

For at selvbudgettering skal have en negativ effekt på kommunernes samlede finansiering skal der være en negativ udvikling ift.:

- Folketal i kommunerne
- Udskrivningsgrundlaget på landsplan mere end 4,16 pct.

2 ET OPDATERET GRUNDLAG

16 kommuner valgte i 2024 ikke at selvbudgettere, men i stedet det statsgaranterede grundlag. Her fremlægges den forventede effekt, såfremt de 16 kommuner får mulighed for at gøre budgetmetodevalget om og i stedet for selvbudgettere. Den forventede effekt vurderes alene på baggrund af et opdateret udskrivningsgrundlag på landsplan og forholder sig derfor ikke til den kommunespecifikke udvikling.

UDVIKLING I UDskRIVNINGSGRUNDLAG

Parametre - Hele landet

	Statsgaranti 2024	Forventede regnskabstal	Difference
Folketal	5.958.486	5.958.486	0
Udskrivningsgrundlag	1.229.688.112	1.280.900.000	51.211.888
Nettoerhverfs- og anlægsudgifter (udgiftsbevovt)	439.340.800	439.340.800	0
Grundværdier vedr. produktionsjord	134.733.660	134.733.660	0
Grundværdier vedr. øvrige ejendomme	1.128.352.649	1.128.352.649	0

Kilde: Dataproces' KØS: Statsgaranti eller selvbudgettering?

Jævnfør nyeste datamateriale udgør kommunernes samlede udskrivningsgrundlag 1.280,9 mia. kr.

- Dette er baseret på Økonomisk Redegørelse fra maj 2024
- Udskrivningsgrundlaget er tiltaget med 51,2 mia. kr. i forhold til statsgarantien 2024 svarende til en vækst på 4,16 pct.
- Ingen af de 16 kommuner forventes at overgå denne vækstprocent

Tabellen viser efterreguleringseffekten for 2027

- Afsættet er statsgarantien 2024, mens der for efterreguleringen er indlejret det seneste skøn for kommunernes samlede udskrivningsgrundlag på baggrund af Økonomisk Redegørelse

* Beregnet på baggrund af det samlede folketal i de 16 kommuner

Bloktilskudseffekten

Bloktilskudseffekten er et udtryk for, hvordan den enkelte kommunes bloktilskudsandel påvirkes af, hvor mange kommuner der vælger at selvbudgettere, da eventuel gevinst/tab vil blive modregnet i det samlede bloktilskud tre år senere

- Bloktilskudseffekten er central, da gevinst/tab ved selvbudgettering, som udbetales i 2027, balancerereguleres. Det vil sige, at alle kommuner er med til at finansiere reguleringen af det samlede bloktilskud
 - Dog kan selvbudgetterende kommuner vælge at tage en gevinst ud ved budgetvalget, som en række kommuner gjorde i 2024 svarende til samlet set 1,4 mia. kr.
 - Denne del indgår ikke i omfordelingen ved den forventede efterregulering i 2027
- Som det fremgår af tabellen er der forskel på kommunernes bloktilskudseffekt, hvilket skyldes, at bloktilskuddet fordeles forholdsmæssigt ud fra indbyggertal i den enkelte kommune
 - En kommune med et lille indbyggertal vil derfor opleve en lavere effekt end en kommune, hvor der bor mange borgere
 - Hertil er der også forskelle i udlnignsgraden af beskatningsgrundlaget kommunerne imellem (75/93/95 pct.)

Opgjort i 1.000 kr.	Bloktilskudseffekt
Dragør Kommune	-28.709
Fanø Kommune	-6.706
Fredensborg Kommune	-81.973
Frederikshavn Kommune	-114.681
Glostrup Kommune	-46.694
Gribskov Kommune	-81.470
Hillerød Kommune	-107.175
Hjørring Kommune	-124.857
Hvidovre Kommune	-104.836
Langeland Kommune	-24.186
Lemvig Kommune	-37.653
Læsø Kommune	-3.472
Samsø Kommune	-7.439
Syddjurs Kommune	-87.111
Tønder Kommune	-71.911
Ærø Kommune	-11.775
Sum	-940.648

Samlet effekt af efterregulering og bloktilskudseffekt 1/2

Tabellen viser den samlede bloktilskuds- og efterreguleringseffekt

- Dette er med udgangspunkt i, at kommunerne får lov at selvbudgettere med deres statsgaranterede grundlag
- Hvis ikke alle kommuner omgør valget, vil der være en lavere bloktilskudseffekt, da gevinsten på landsplan skal finansieres af alle 98 kommuner
- Afsættet er fortsat statsgarantien 2024 tillagt det opdaterede skøn for kommunernes samlede udskrivningsgrundlag på 1.280,9 mia. kr. jævnfør Økonomisk Redegørelse fra maj 2024.
 - Ændringer i folketallet har ligeledes en effekt men er ikke i inkluderet i dette scenarie.
 - Årsagen, til at en række kommuner har et lille plus efter endt bloktilskudseffekt, er, at en række af de selvbudgetterende kommuner samlet set tog 1,4 mia. kr. ud i gevinst ved budgetvalget. Denne del indgår ikke i omfordelingen ved den forventede efterregulering i 2027.

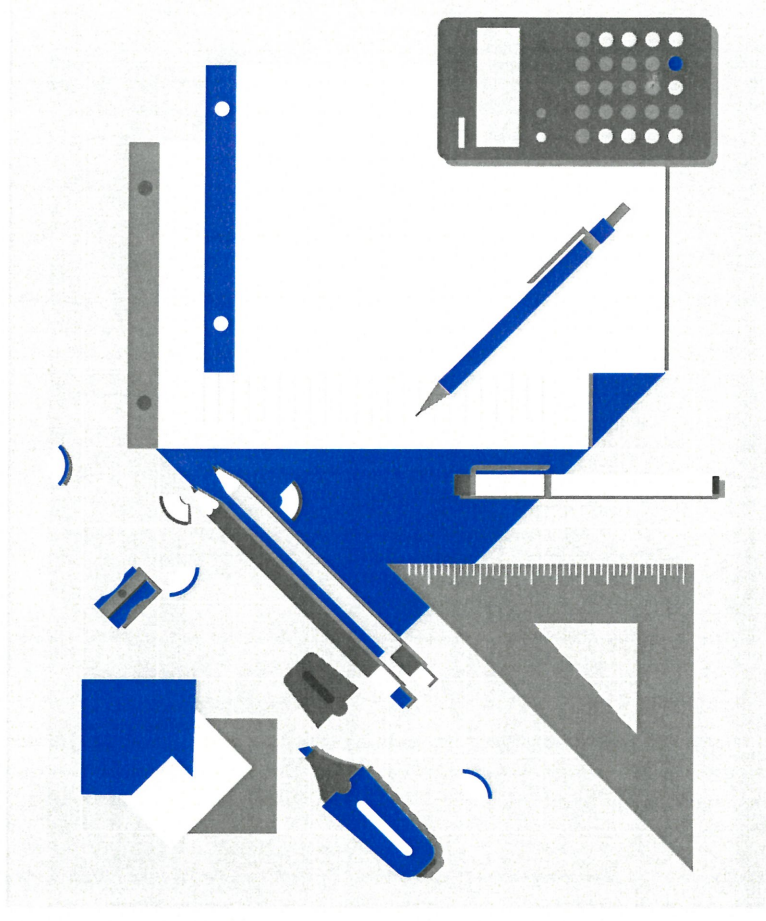
Opgjort i 1.000 kr.	Efterregulering	Bloktilskudseffekt	Gevinst/Tab
Dragør Kommune	29.268	-28.709	559
Fanø Kommune	5.496	-6.706	-1.210
Fredensborg Kommune	65.508	-81.973	-16.465
Frederikshavn Kommune	118.212	-114.681	3.531
Glostrup Kommune	38.448	-46.694	-8.246
Gribskov Kommune	65.928	-81.470	-15.542
Hillerød Kommune	86.712	-107.175	-20.463
Hjørring Kommune	128.760	-124.857	3.903
Hvidovre Kommune	86.316	-104.836	-18.520
Langeland Kommune	25.296	-24.186	1.110
Lenvig Kommune	31.296	-37.653	-6.357
Læsø Kommune	2.916	-3.472	-556
Samsø Kommune	6.204	-7.439	-1.235
Syddjurs Kommune	72.132	-87.111	-14.979
Tønder Kommune	74.964	-71.911	3.053
Ærø Kommune	12.384	-11.775	609
Sum	849.840	-940.648	-90.808

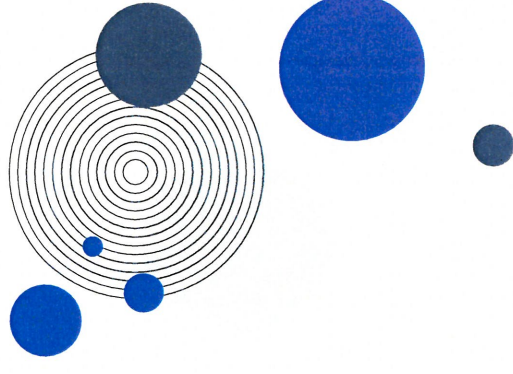
Samlet effekt af efterregulering og bloktilskudseffekten

Samlet effekt af efterregulering og bloktilskudseffekt 2/2

Som det fremgår af den foregående tabel, så er der et stort spænd mellem de mulige gevinster eller tab for de 16 kommuner

- Dette skyldes forskelle i udligningsgraden af beskatningsgrundlaget mellem kommunerne
- De kommuner, der har en udligningsgrad på 95/93 pct. står til den højeste gevinst. Mens kommunerne med en udligningsgrad på 75 pct. står til det største tab, når nettobeløbet opgøres
- Dette skyldes, at vi alene har forholdt os til den afsmittende effekt af udviklingen på landsplan
- Tages der højde for udviklingen i de enkelte kommuners eget udskrivningsgrundlag vil dette være anderledes

3 FØLSOMHEDEN VED VALG OM SELVBUDGETTERING

I dette afsnit præsenteres følsomheden i kommunernes valg, hvor der tages udgangspunkt i udviklingen i **udskrivningsgrundlaget** og **folketalsudviklingen**, som tilsammen danner grundlaget for udviklingen i de tilskuds- og udligningsværdier, som efterreguleres efter tre år.

Udvikling i udskrivningsgrundlaget

Som det ses i tabellerne, skal udskrivningsgrundlaget på landsplan falde markant, for at valget af selvbudgettering har en negativ effekt på kommunernes økonomi

- Her ses at udviklingen f.eks. skal være på mellem -5,4 pct. (Gribskov Kommune) og -1,3 pct. (Læsø Kommune) **på landsplan**
- Eller mellem -64,5 pct. (Tønder Kommune) og -5,1 pct. (Samsø Kommune) **på kommuneplan**
- Mest relevant er udviklingen på landsplan, der i gennemsnit skal falde med -3,74 pct.
- Folketallet på landsplan tiltog mellem 2023-2024 med 0,48 pct.

Udregningerne er baseret på seneste tal fra Økonomisk Redegørelse fra maj 2024 med afsæt i Dataproces' KØS: Statsgaranti eller selvbudgettering?

Procentvis udvikling i udskrivningsgrundlaget* på landsplan for at statsgarantien er den bedste løsning	Procentvis udvikling i udskrivningsgrundlaget* på kommuneplan for at statsgarantien er den bedste løsning
Dragør Kommune	-3,6% ↓
Fanø Kommune	-3,5% ↓
Fredensborg Kommune	-3,5% ↓
Frederikshavn Kommune	-4,0% ↓
Glostrup Kommune	-4,3% ↓
Gribskov Kommune	-5,4% ↓
Hillerød Kommune	-5,1% ↓
Hjørring Kommune	-4,1% ↓
Hvidovre Kommune	-5,1% ↓
Langeland Kommune	-3,5% ↓
Lemvig Kommune	-3,8% ↓
Læsø Kommune	-1,3% ↓
Samsø Kommune	-1,8% ↓
Syddjurs Kommune	-4,0% ↓
Tønder Kommune	-4,1% ↓
Ærø Kommune	-3,1% ↓
Dragør Kommune	-18,4% ↓
Fanø Kommune	-8,9% ↓
Fredensborg Kommune	-8,8% ↓
Frederikshavn Kommune	-37,2% ↓
Glostrup Kommune	-13,8% ↓
Gribskov Kommune	-14,7% ↓
Hillerød Kommune	-12,6% ↓
Hjørring Kommune	-37,0% ↓
Hvidovre Kommune	-29,0% ↓
Langeland Kommune	-38,1% ↓
Lemvig Kommune	-24,4% ↓
Læsø Kommune	-15,3% ↓
Samsø Kommune	-5,1% ↓
Syddjurs Kommune	-19,2% ↓
Tønder Kommune	-64,5% ↓
Ærø Kommune	-38,9% ↓

* Udskrivningsgrundlaget er holdt konstant på kommuneplan, folketal konstant på kommune- og landsplan

* Udskrivningsgrundlage er holdt konstant på landsplan, folketal konstant på kommune- og landsplan

Folketalsudvikling

Tabellen illustrerer, at der på tværs af kommunerne skulle være sket et fald i folketallet i den enkelte kommune, for at selvbudgettering medfører en negativt effekt på kommunens samlede finansiering

- Dette fald spænder mellem -6,4 pct. (Hillerød Kommune) og -2,4 pct. (Læsø Kommune)
- Hillerød Kommune har det højeste antal af borgere, som kommunen skal miste, for at statsgarantien vil være et bedre valg for budget 2024 end selvbudgettering.
 - Faldet skulle være på 3.521 borgere

Udvikling i befolkningstal* for at statsgarantien er den bedste løsning		
	Procentvis ændring	Antal borgere
Dragør Kommune	-4,2% ↓	-620
Fanø Kommune	-5,7% ↓	-194
Fredensborg Kommune	-3,5% ↓	-1.486
Frederikshavn Kommune	-5,0% ↓	-2.906
Glostrup Kommune	-5,9% ↓	-1.411
Gribskov Kommune	-5,5% ↓	-2.281
Hillerød Kommune	-6,4% ↓	-3.521
Hjørring Kommune	-4,9% ↓	-3.094
Hvidovre Kommune	-5,6% ↓	-2.989
Langeland Kommune	-4,4% ↓	-549
Lemvig Kommune	-5,0% ↓	-953
Læsø Kommune	-2,4% ↓	-42
Samsø Kommune	-4,7% ↓	-180
Syddjurs Kommune	-5,4% ↓	-2.391
Tønder Kommune	-4,7% ↓	-1.712
Ærø Kommune	-4,1% ↓	-247

* Ift. befolkningstallet fra statsgarantien 2024.
Udskrivningsgrundlag (landsplan og kommunalt) konstant,
Befolkningstal på landsplan tilpasset ændringer i kommune

Følsomhed af det forventede finansierungsgrundlaget overfor ændringer
– eksempel: Dragør Kommune

Ændring i udskrivningsgrundlag på landsplan

	-5,00 %	-4,00 %	-3,00 %	-2,00 %	-1,00 %	0,00 %	1,00 %	2,00 %	3,00 %	4,00 %	5,00 %
-5,00 %	-44.259	-36.953	-29.660	-22.366	-15.072	-7.766	-485	6.809	14.091	21.373	28.679
-4,00 %	-37.228	-29.863	-22.486	-15.121	-7.744	-367	6.998	14.351	21.716	29.093	36.446
-3,00 %	-30.198	-22.749	-15.289	-7.841	-393	7.043	14.492	21.940	29.376	36.812	44.249
-2,00 %	-23.131	-15.588	-8.069	-549	6.970	14.490	22.021	29.529	37.048	44.556	52.075
-1,00 %	-16.124	-8.521	-919	6.672	14.275	21.877	29.468	37.059	44.649	52.240	59.819
0,00 %	-9.070	-1.396	6.278	13.952	21.638	29.280	36.973	44.635	52.309	59.971	67.633
1,00 %	-2.004	5.753	13.510	21.268	29.013	36.758	44.503	52.248	59.993	67.726	75.254
2,00 %	5.004	12.832	20.660	28.489	36.317	44.133	51.950	59.766	67.594	74.987	81.059
3,00 %	12.082	19.993	27.893	35.792	43.692	51.592	59.479	67.379	74.670	80.802	86.946
4,00 %	19.124	27.107	35.078	43.060	51.031	59.002	66.973	74.198	80.390	86.594	92.798
5,00 %	26.143	34.197	42.251	50.305	58.359	66.401	73.583	79.859	86.111	92.375	98.627

Befolkningsudvikling i Dragør Kommune

Figur 1 illustrerer, at der skal forekomme et fald på cirka 4 pct. i folketallet og en ændring på mellem 3 og 4 pct. i udskrivningsgrundlaget.

Et fald på 1 pct. i udskrivningsgrundlaget på landsplan vil for eksempel medvirke en ændring på 7,6 mio. kr. i kommunens samlede finansiering

Selvbudgettering vil altså have en negativ effekt på Dragør Kommunes finansiering, hvis befolkningstilbagegangen overgår 4 pct. eller udskrivningsgrundlaget falder med over 3 pct.

Er der derimod en positiv udvikling på begge parametre, vil dette ligeledes medføre en positiv udvikling i den samlede finansiering.

Figur 1: Følsomhedsanalyse
Kilde: Dataproses' KØS: Statsgaranti eller selvbudgettering?

SAMMENFATNING

Hvordan vil det se ud for de 16 kommuner, der valgte statsgarantien som budgetgrundlag, såfremt de fik lov at omgøre dette valg?

Overordnet set forventes det, at de 16 kommuner vil opleve en positiv effekt såfremt de fik lov til at omgøre valget og dermed selvbudgettere for budget 2024.

- Dette er med udgangspunkt i det forventede underskrivningsgrundlag jf. Økonomisk Redegørelse fra maj 2024

Årsagen skyldes bl.a. den balanceregulering, der sker i 2027, som forventes, at medføre en positiv difference for kommunernes samlede finansiering.

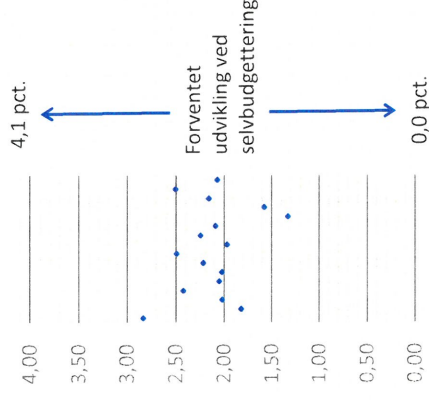
- Der forventes en omfordeling mellem landets kommuner på nuværende på **10,7 mia. kr.**
- Såfremt de 16 kommuner får lov til at omgøre valget, bliver de en del af denne omfordeling
- Ellers skal de blot bidrage til denne omfordeling uden at modtage en andel af landsvæksten på 4,16 pct. som er forekommet siden statsgarantien for budget 2024 udkom
- Alle 16 kommuner vil stå overfor en positiv efterregulering på mellem 1,3 og 2,8 pct. set ift. deres statsgaranterede grundlag

Den vigtigste faktorer

Udskrivningsgrundlaget er jf. ØR maj 2024 steget med 4,16 pct. ift. statsgarantien 2024.

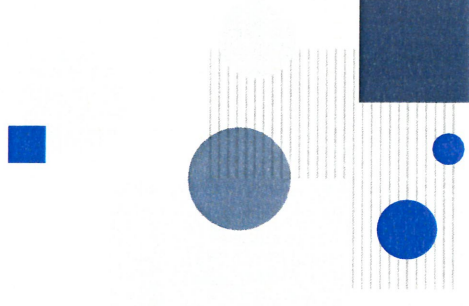
Da de 16 kommuner valgte statsgarantien, ligger efterreguleringen på 0,0 pct.

Hvis kommunerne får lov at selvbudgettere, vil denne positive udvikling på landsplan også kunne mærkes i kommunerne. De forventede stigning kan ses mere præcist på side 7.

For at selvbudgettering skal have en negativ effekt på kommunernes samlede finansiering skal der være en negativ udvikling ift.:

- Folketal i kommunerne
- Udskrivningsgrundlaget på landsplan mere end 4,16 pct.

BILAG INTRODUKTION TIL SELVBUDGETTERING

Her forklares selvbudgettering som budgetlægningsmetode, samt hvilke faktorer der har indflydelse på efterregulering, og hvilke overvejelser man skal gøre sig i valget mellem selvbudgettering og statsgarantien.

Kommunerne har ved budgetlægningen valgfrihed mellem:

Selvbudgettering: At basere budgettet på kommunens eget skøn over udskrivningsgrundlaget, grundværdier og folketal og dertilhørende foreløbige tilskuds- og udligningsbeløb beregnet på disse forudsætninger.

Statsgaranti: At basere budgettet på et statsgaranteret udskrivningsgrundlag og hertil knyttede statsgaranterede tilskuds- og udligningsbeløb.

Indenrigsministeriet

Selvbudgettering og efterregulering

Valget om at budgetlægge med afsæt i selvbudgetteringsmetoden indebærer et forsinkelseselement

- Dette betyder, at hvis en kommune vælger selvbudgettering som budgetlægningsmetode, vil der **tre år efter** pågældende budgetår blive lavet en efterregulering af kommunens tilskuds- og udligningsværdier

Denne efterregulering sker på baggrund af de faktiske, realiserede forhold

- Efterreguleringen foregår af hele systemet
- Vælger man statsgarantien, sker der ingen efterregulering

Grundparametre

... er forhold, som ikke påvirkes af den **enkelte** kommunes udvikling

Bloktilskuddet

- Reguleres gennem budgetgarantireguleringsordningen
- Ved valg om selvbudgettering er det afgørende, at den enkelte kommunes befolkningsudvikling overgår den landsgennemsnitlige udvikling for at sikre en større andel af bloktilskuddet

Samlede nettodrifts- og anlægsudgifter

- Vil blive opgjort med afsæt i regnskab 2024 frem for budget 2023, samt med afsæt i den opgjorte befolkningsudvikling frem for det statsgaranterede grundlag
- Vil påvirke de demografiske enhedsværdier og deraf den enkelte kommunes demografiske udgiftsbehov
- Den socioøkonomiske opgørelse vil udelukkende blive påvirket af udviklingen i størrelse af de samlede nettodrifts- og anlægsudgifter samt den enkelte kommunes folketal

Grundparametre, der efterreguleres:

- Det samlede bloktilskud
- De samlede nettodrifts- og anlægsudgifter
- De aldersbestemte enhedsværdier, der er baseret på folketalsudviklingen i hele landet
- En række øvrige tilskud, der indgår i tilskuds- og udligningssystemet

Faktorer med betydning for valget

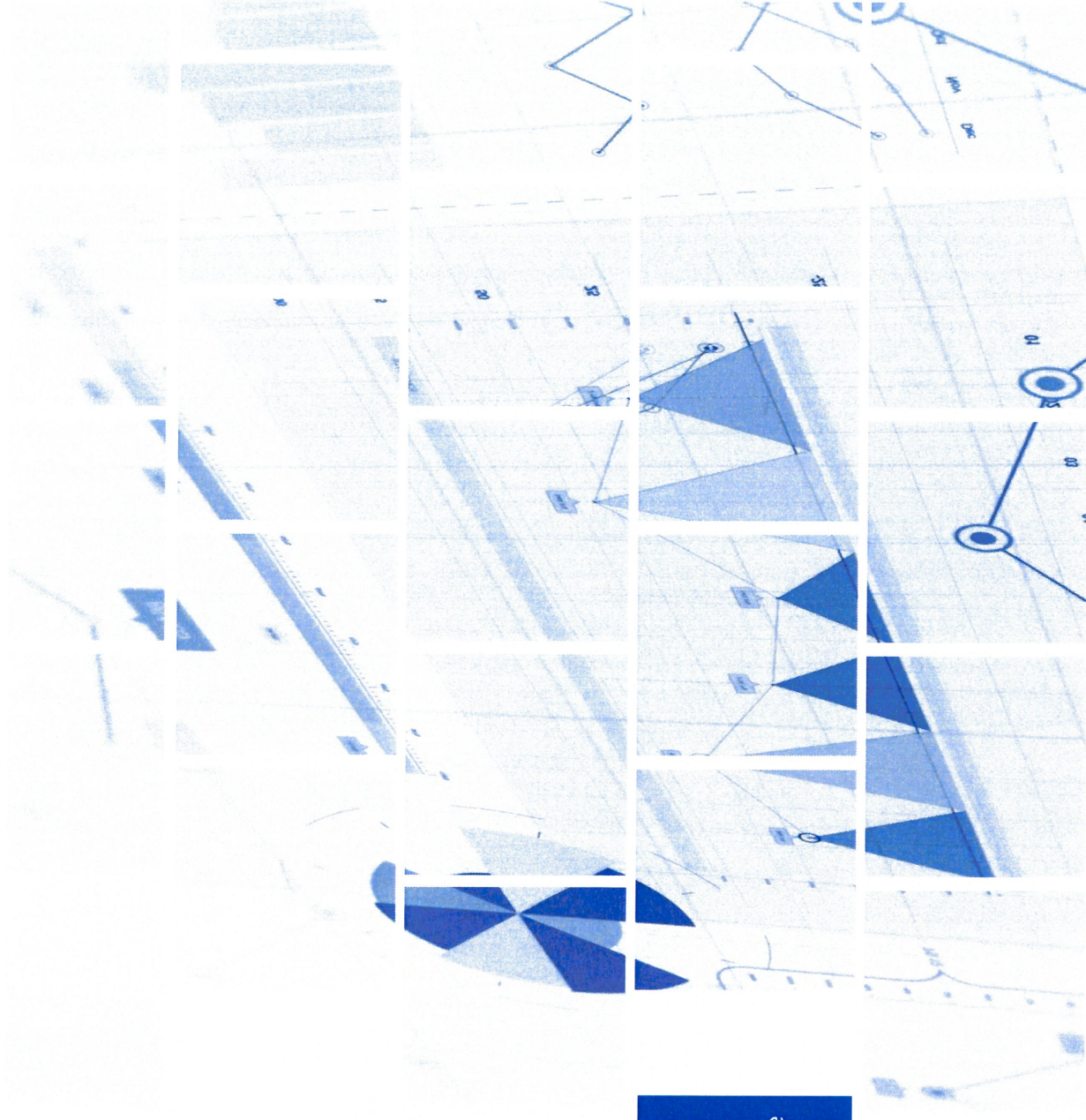
Udligning af
beskatnings-
grundlag

Udligning af
udgiftsbehov

Bloktilskuddet

Overudligning

Indvandrere
og
efterkommere

Udligningen af beskatningsgrundlaget

Særligt udligningen af beskatningsgrundlaget er vigtig, da den høje udligningsgrad gør, at udviklingen på landsplan er afgørende for valget vedr. selvbudgettering.

Udligningen sker gennem en ordning, hvor:

- **75** pct. af forskellen mellem en kommunes beskatningsgrundlag pr. borger udlignes i forhold til det landsgennemsnitlige niveau
- Herefter kommer yderligere 20/18 pct. udligning, hvis skatteindtægterne er henholdsvis **90** pct. under det landsgennemsnitlige niveau eller udgør 125 pct. heraf
- Der forekommer ingen yderligere udligning, hvis beskatningsgrundlaget er mellem **90 og 125** pct. af landsgennemsnittet
- Der forekommer ligeledes et tillæg, der sikrer, at ordningen går i nul, da udligning af beskatningsgrundlaget udelukkende er en mellemkommunal ordning

Beskatningsgrundlaget påvirkes af kommunens beskatningsgrundlag pr. borger, samt folketal

Udligning af beskatningsgrundlag

- Tillæg til kommuner med lavt beskatningsgrundlag
- Tillæg til kommuner med højt beskatningsgrundlag
- Finansiering af tillæg vedr. beskatningsgrundlag

Udligningen af udgiftsbehovet

Udligningen sker gennem en ordning, hvor:

- Denne udligningsordning påvirkes af kommunens udgiftsbehov pr. borger samt folketal
- Det samlede **socioøkonomiske udgiftsbehov** er fordelt efter historiske data og efterreguleres ikke
 - Med undtagelse af folketalsudviklingen, hvor en stigning eller et fald påvirker det gennemsnitlige socioøkonomiske udgiftsbehov pr. borger
- Den **demografiske opførelse** efterreguleres med afsæt i regnskabsdata på baggrund af udviklingen i de samlede nettodrifts- og anlægsudgifter samt alderssammensætningen i befolkningen i både kommunen og på landsplan

Udligning af udgiftsbehov

- *Tillæg til kommuner med højt udgiftsbehov*
- *Finansiering af tillæg vedr. udgiftsbehov*

Bloktilskuddet

- Pulje der fordeles efter **folketallet** i den enkelte kommune - jo flere borgere der er i en kommune, jo større bloktilskudsandel
- Hertil kommer den løbende **midtvejs- og efterregulering**, der forekommer uanset om kommunen vælger selvbudgettering eller ej
- Efterreguleringen forekommer **tre** år efter og sikrer, at indtægter og udgifter er lige med aftaleniveauet i økonomiaftalen for budgetåret.

Vinder 10 kommuner 1 mia. kr. på at selvbudgettere, falder bloktilskuddet tilsvarende tre år efter.

Overudligning

- Overudligning (og korrektion heraf) sikrer, at kommunerne ikke **afgiver** eller **modtager** for stor en andel af finansieringsgrundlaget i udlicning kommunerne imellem
- Dette set i forhold til kommunernes **skatteprocenter**, og reguleringen påvirkes kun af **folketal**

Indvandrere og efterkommere

- Tilsvarende systemet inden reformen bliver tilskud vedr. indvandrere og efterkommere tildelt med afsæt i antal indvandrere og efterkommere, som en kommune havde **et** år inden statsgarantien
- Tilskuddet bliver ikke reguleret, men bidraget bliver fordelt efter **folketal** i kommunerne
- Folketallet bliver reguleret efter **tre** år med afsæt i kommunernes reelle folketalsudvikling

Overvejelser vedrørende selvbudgettering

- **Beskatningsgrundlaget**
 - For hele landet
 - I kommunen
- **Befolkningsudvikling**
 - I hele landet
 - I kommunen
- **Nettodrifts- og anlægsudgifter**

Beskatningsgrundlag

Er den primære udvikling at holde øje med

Udviklingen på landsplan

- Er et afgørende parametre
- En positiv udvikling for hele landet er udelukkende en gevinst for kommunen
- Hvis grundlaget stiger med **1%** på landsplan, vil det kommunale niveau stige med mindst **0,75%**

Udviklingen i kommunen

- En stigning vil være positiv for skatteindtægterne
- Men samtidigt blive modsvaret af et øget bidrag i skatteudligningen
- En stigning på **1%** i kommunen vil derfor reelt betyde en stigning på **0,25%**

Derudover, har disse en lavere effekt

Befolkningsudvikling

Udviklingen i hele landet

- En udvikling der overgår statsgarantien, har:
 - En negativ betydning for bloktilskud og skatteudligningen
 - + En positiv betydning for udligning af udgiftsbehov

I de sidste fem år har statsgarantien for hele landet overgået den faktiske udvikling

Udviklingen i kommunen

- En udvikling over landsgennemsnittet giver:
 - Forøget bloktilskud
 - Højere demografisk udgiftsbehov
 - Mindre socioøkonomisk udgiftspres

Nettodrifts- og anlægsudgifter

Et stigende niveau er positivt for kommunen, hvis det samlede udgiftsbehov ligger over landsgennemsnittet.

i UDskrivningsgrundlaget

Økonomisk Redegørelse specificerer tre gange årligt et nyt skøn for det samlede skattegrundlag i kommunerne

- Dette tal indeholder samtlige dele af de kommunale indkomstskatter (minus grundskyld)

	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
	Mia. kr.					Pct.				
Aug. 2021	1.044,9	-	-	-	-	-0,9	-	-	-	-
Dec. 2021	1.070,7	1.087,2	-	-	-	0,7	1,5	-	-	-
Maj. 2021	1.070,3	1.085,6	-	-	-	0,9	1,4	-	-	-
Aug. 2022	1.075,5	1.081,7	-	-	-	1,6	0,6	-	-	-
Dec. 2022	1.094,1	1.104,2	1.153,8	-	-	2,8	0,9	4,5	-	-
Maj. 2022	1.102,1	1.105,9	1.148,2	-	-	3,5	0,3	3,8	-	-
Aug. 2023	1.136,4	1.122,8	1.148,8	-	-	6,8	-1,2	2,3	-	-
Mar. 2023	1.132,9	1.154,2	1.185,7	1.233,2	-	6,4	1,9	2,7	4,0	-
Maj. 2023	1.132,9	1.160,9	1.193,6	1.230,1	-	6,4	2,5	2,8	3,1	-
Aug. 2024	1.132,9	1.140,0	1.195,7	1.249,2	-	6,4	0,6	4,9	4,5	-
Dec. 2024	1.132,9	1.140,0	1.203,3	1.265,4	1.310,3	6,4	0,6	5,6	5,2	3,5
Maj. 2024	1.132,9	1.140,0	1.193,2	1.280,9	1.300,8	6,4	0,6	4,7	7,3	1,6

Kilde: Økonomiministeriets Økonomiske Redegørelse Maj 2024

Det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for budgetåret 2024 er baseret på udskrivningsgrundlaget fra 2021 tillagt fremskrivningsprocenten

- Fremskrivningsprocenten for 2024 var 10,4 som medførte et statsgaranteret grundlag på ca. 1230,1 mia. kr.
- For nuværende er dette grundlag undervurderet med 50,8 mia. kr. jf. seneste skøn herfor fra Økonomisk Redegørelse i maj 2024

Fremskrivningsprocent	
2024: Aktstykke 117	10,4
2023: Aktstykke 318	11,9
2022: Aktstykke 320	7,6
2021: Aktstykke 233	8,3
Kilde: Finansministeriets aktstykker	